

A feljelentés elutasításának és a nyomozás megszüntetésének jellemző okai az állatkínzással kapcsolatos büntetőügyekben

Tilki Katalin
OKRI

Mottó: „Megszelídíteni, nem betörni”

Forrás: Kincsem c. film, 2017. Rendező: Herendi Gábor

A kutatás előzménye

„Büntethetők-e valójában az állatkínzók?”

Írásbeli kérdés az Országgyűlés elnökéhez (2016):

- feljelentések, vádemelések, ítéletek száma;
- csoportos elkövetés történt-e;
- a nyomozati szakban megszüntetésre kerülő ügyek hány százaléka került amiatt megszüntetésre, mert az elkövető gyermekkorú volt;
- hány személlyel szemben nem tudták lefolytatni az eljárást azért, mert 14 év alatti volt, illetve közülük hányan voltak 12-14 év közöttiek?

Belügyminiszter válasza:

- 2015-ben: 1273 feljelentés érkezett,
852 büntetőeljárás indult,
369 esetben történt vádemelés.
- Az ügyek kevesebb mint 1%-a került megszüntetésre gyermekkor miatt.
- 3 gyanúsított volt 14 év alatti, közülük 2 fő volt 12-14 év között.

A kutatás célja, módszere

Nem készültek olyan tanulmányok és jelenleg sem folynak olyan vizsgálatok, amelyek bemutatnák és elemeznék az állatkínzással kapcsolatos bűncselekményeket.

A mostani kutatást megelőző elemzések:

- Állatvédelem a büntetőjogban (2016)
- Az állatkínzás miatt indult büntetőeljárások tapasztalatai 2012 és 2016 között (2017)
- Az állatkínzás büntetéskiszabási gyakorlata (2017)

A kutatás célja: a tényleges joggyakorlat bemutatása

A kutatás módszere: büntetőügyek tanulmányozása, jogesetek elemzése

Statistikai adatok: Regisztrált állatkínzás bűncselekmények megoszlása eljárási döntéseinek jogcíme feljelentés elutasítása és nyomozás megszüntetése esetén 2005-2017 között az ERÜBS-ENYÜBS alapján

	2005-2009	2010-2017
a bűncselekményt nem a gyanúsított követte el	25	8
nyomozás felfüggesztés, nem állapítható meg az elkövető kiléte	638	0
nem állapítható meg, hogy a bűncselekményt a gyanúsított követte el	90	164
gyermekkor	25	55
kóros elmeállapot	8	21
tévedés	3	5
jogos védelem	0	2
végszükség	2	5
büntethetőséget kizáró ok: jogszabályi engedély	0	1
büntethetőséget kizáró egyéb ok	0	4
az elkövető halála	24	24
elévülés	6	15
büntethetőséget megszüntető egyéb ok	3	0
megrovás	133	104
a Btk. 224. §-ában meghatározott feltétel hiánya	0	1
összesen	957	409

Az empirikus kutatásról

Összesen 117 eset képezte a vizsgálat alapját.

Az ügyek 93%-ában az eljáró hatóság megszüntette nyomozást. Feljelentés elutasítására az esetek 7%-ában került sor.

A büntetőeljárás általában:

- állatok bántalmazása (20 %),
- nem megfelelő tartása, elhanyagolása (18 %),
- léghuszával lelövése (15 %), léghuszával megsebesítése (10 %) miatt indult.

A büntetőeljárás kezdetén a *cselekményt* legtöbbször, 64 ügyben (59 %) a Btk. 244. § (1) bek. a) pontja szerint (maradandó egészségkárosodás vagy pusztulás okozására alkalmas módon elkövetett állatkínzás vétsége) *minősítették* a hatóságok.

- Az elkövetési hely jellege:
- Az eljárás alapjául szolgáló cselekményt kik észlelték:
- A hatóság tudomásszerzése a cselekményről:
- Igazságügyi szakértő kirendelése:

A feljelentés elutasításával lezárt ügyek

A feljelentést a Be. 174. § (1) bek. c) pontja alapján, büntethetőséget kizáró ok; gyermekkor miatt utasította el az eljáró hatóság, kivéve azt az egy ügyet, amelyben a bűncselekmény gyanúja hiányzott [Be. 174. § (1) bek. b) pont]

Nyomozás megszüntetésével lezárt ügyek

109 ügyből 42-ben azért került sor, mert nem volt megállapítható, hogy a bűncselekményt a gyanúsított követte el [Be. 190. § (1) bek. c) pont II fordulata].

Jellegzetes ügyek:

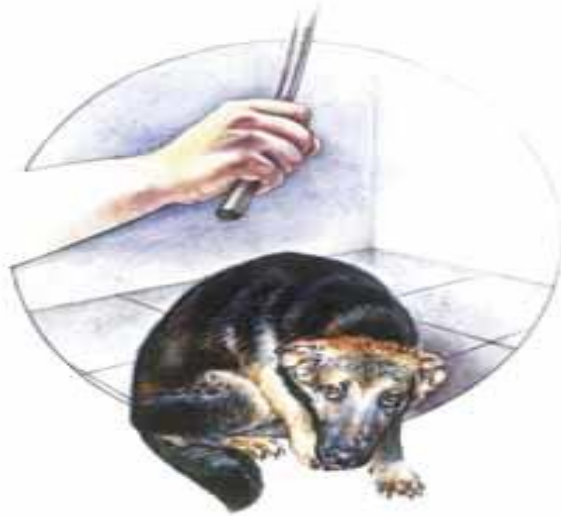

24 ügyben megrovást alkalmaztak, mert az ügyészség úgy látta, hogy a gyanúsított cselekménye már nem veszélyes, vagy oly csekély fokban veszélyes a társadalomra, hogy a törvény szerint alkalmazható legenyhébb büntetés kiszabása, vagy más intézkedés alkalmazása is szükségtelen (190. § (1) bek. j.) pont).

Tipikus esetek:

13 ügyben büntethetőséget kizáró ok – gyermekkor – állt fenn.

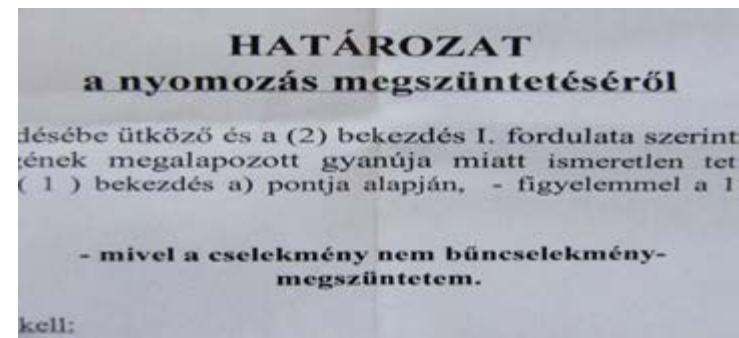
Állatkínzó gyerekek

- az állatkínzás típusai,
- az állatkínzás kapcsolata más erőszakos bűncselekményekkel,
- 4 extrém eset,
- szakemberek véleménye:
- Bujdosó K.: nem érzik a dolgok súlyát
- Katona I.: irányítási cél, egyéb motivációk
- Majsai L.: az élet értékének fel nem mérése
- M. Mead: az állat megkínzása, megölése nem maradhat következmény nélkül.

A nyomozás megszüntetés további okai

- a gyanúsított halála (10 ügy);
- kóros elmeállapot, mint büntethetőséget kizáró ok (7 ügy);
- tévedés (4 ügy);
- a nyomozás adatai alapján nem volt megállapítható bűncselekmény elkövetése és az eljárás folytatásától sem volt várható eredmény (2 ügy);
- nem a gyanúsított követte el a bűncselekményt (2 ügy);
- elévülés (2 ügy);
- bűncselekmény hiánya (2 ügy);
- végszükség (1 ügy).

Az állat általi támadással szembeni védekezés alkalmas lehet-e végszükség előidézésére?

(EBH2018. B.24.)

Az eset minősítése:

- A járásbíróság a vádlottat állatkínzás büntetében [2012. évi C. törvény 244. § (2) bek. a) pontja] mondta ki bűnösnek.
- Az eljáró törvényszék a terhelt cselekményét állatkínzás vétségének [1978. évi IV. törvény 266/B. § (1) bek. a) pontja] minősítette.

Felülvizsgálati indítvány:

- Állattámadás alkalmas lehet végszükség előidézésére, az eb által okozott veszély valós és okszerű volt, az erre vonatkozó feltevésre a terheltnek alapos oka volt.
- A bántalmazás indokolatlan volta nem állt fenn.
- A nyílvesző kilövése nem volt alkalmas a gerinces állatnál maradandó egészségkárosodás vagy pusztulás okozására.

Kúria álláspontja:

- A támadás élőlény általi, más ellen irányuló ártó vagy veszélyeztető erő kifejtés, amellyel szemben helye van védekezésnek.
- A végszükségnek a feltételei maradéktalanul realizálódtak.

A jogalkalmazás során felmerülő problémák

- A nyomozás során nehézséget okoz:
 - a feljelentő a konkrét körülmények ismerete nélkül rosszul ítéli meg az általa látott helyzetet,
 - a tanúk hiánya,
 - névtelen bejelentések érkeznek,
 - a feljelentés valóságtartalmát adatok nem támasztják alá.
- Ezekben az ügyekben különösen fontos:
 - a helyszíni szemle,
 - a hatósági állatorvos jelenléte, munkája.
- Feljelentés elutasítása:
 - a cselekmény alkalmatlan arra, hogy az állat maradandó egészségkárosodását vagy pusztulását okozza,
 - az ismeretlen személytől származó feljelentés valótlan.

Ellentmondásos helyzetek

- Az elkövető által kifejtett magatartásnak
- alkalmasnak kell lennie arra, hogy az állat maradandó egészségkárosodását vagy pusztulását okozza.

- Amikor a gazda három állatát a lakásba zárva hagyja, és az ebek különös szenvedés mellett halnak éhen illetve szomjan.
Két eset, különböző minősítés:
- ❖ 3 rendbeli a Btk. 244. § (2) bekezdésének a) pontja szerinti különös szenvedést okozva elkövetett állatkínzás büntette.
- ❖ 1 rendbeli a Btk. 244. § (1) bekezdés b) pontjába ütköző és a (2) bekezdés a) és b) pontja szerint minősülő állatkínzás büntette.

- Az elkövető állományszabályozás, gyógyíthatatlan betegség, illetve sérülés, a fertőző betegségek felszámolása, valamint az azok ellen való védekezés céljából nem fordul állatorvoshoz, hanem saját maga pusztítja el az állatot.

Összegzés

Kiemelkedően fontos feladat:

- a bűncselekmények megelőzése,
- a helyes állatvédelmi szemlélet kialakítása,
- a hatékony ismeretterjesztés, szemléletformálás, valamint az érzékenyítés,
- a gyerekek állatvédelmi oktatása,
- a lakosság széleskörű felvilágosítása.

Köszönöm a megtisztelő figyelmet!

Minden élőlény, a rovaroktól kezdve, boldogulni akar, nem szenvedni. Az ember csak egy a végtelen számú többi élőlény között. Ezért kétségtelen, hogy nem lehet fontosabb az ő boldogulása az összes többinél, főleg nem azok kárára.

